

Instituut voor de Nationale Rekeningen

Analyse van de prijzen
Halfjaarlijks verslag 2023 van het instituut
voor de nationale rekeningen
Inflatieverloop in België en de buurlanden in het
eerste semester 2023

Prijzenobservatorium

Halfjaarlijks verslag 2023 van het Instituut voor de Nationale Rekeningen

Als gevolg van de zeer sterke daling van de energieprijzen is de totale inflatie vertraagd tot een niveau dat vergelijkbaar is met het niveau geobserveerd voor aanvang van de spanningen tussen Oekraïne en Rusland. De prijzen van levensmiddelen, diensten en industriële goederen nemen daarentegen verder toe in vergelijking met 2022.

In het tweede kwartaal 2023 kwam de totale inflatie in België, gemeten op basis van het geharmoniseerde indexcijfer van de consumptieprijzen (GICP), uit op gemiddeld 2,6 %. Dit is het laagste niveau sinds het begin van de spanningen tussen Oekraïne en Rusland en een vergelijkbaar niveau met die in het tweede kwartaal 2021. Ter herinnering: sinds het tweede semester 2021 is de totale inflatie in België elk kwartaal blijven stijgen tot eind 2022, om vervolgens te beginnen te dalen vanaf het eerste kwartaal 2023 (5,9 %).

Deze vertraging van de totale inflatie wordt verklaard door de sterke daling van de energieprijzen in het tweede kwartaal (met gemiddeld -32,0 %), die een negatieve bijdrage tot de totale inflatie leverden van 4,7 procentpunt.

In het eerste kwartaal 2023 bleef de inflatie echter stijgen voor alle andere productgroepen. Maar in het tweede kwartaal vertraagde de prijsstijging voor levensmiddelen (omwille van lagere prijzen op de internationale markten en minder druk op de inputprijzen) en voor industriële goederen (minder bevoorradingsproblemen en lagere grondstofprijzen), tot respectievelijk 14,2 % en 6,5 %. Voor de diensten bleef de inflatie stijgen tot 6,5 % in het tweede kwartaal 2023, onder andere door de hogere loonkosten als gevolg van de automatische loonindexering die de stijging van de gezondheidsindex volgt.

Als gevolg daarvan is ook de onderliggende inflatie, die geen rekening houdt met de inflatie voor energie en niet-bewerkte levensmiddelen, toegenomen tot gemiddeld 8,4 % in het eerste kwartaal 2023 en licht teruggevallen tot 8,1 % in het tweede kwartaal.

Recente evolutie van de inflatie op basis van het geharmoniseerde indexcijfer van de consumptieprijzen

(Jaar-op-jaar veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	2020	2021	2022	2022			2023		2023 - II			Bijdrage 2023T1 ¹	Bijdrage 2023T2 ¹	Gewicht ²
				II	III	IV	I	II	apr	mei	juni			
Energie	-11,0	22,4	57,9	64,3	59,3	46,1	-11,2	-32,0	-27,1	-32,6	-36,0	-1,75	-4,72	14,7
Levensmiddelen	2,6	0,9	8,3	6,5	9,6	12,8	16,9	14,2	15,3	14,5	12,9	3,59	3,00	20,3
Bewerkte levensmiddelen	2,1	1,7	8,4	6,7	9,8	12,7	17,0	14,2	15,2	14,5	13,0	2,89	2,42	16,3
Niet-bewerkte levensmiddelen ^a	4,7	-2,2	7,6	5,6	8,6	13,2	16,7	14,1	15,4	14,7	12,5	0,70	0,59	3,9
Goederen en diensten	1,4	1,3	4,0	3,5	4,3	5,1	6,3	6,5	6,3	6,8	6,5	4,09	4,27	65,0
Niet-energetische industriële goederen	0,7	0,8	4,2	3,4	4,5	6,0	6,8	6,5	6,5	6,5	6,5	1,80	1,69	24,9
Diensten	1,8	1,6	3,8	3,6	4,2	4,5	5,8	6,5	6,0	6,9	6,4	2,30	2,58	40,2
p.m. Onderliggende inflatie^b	1,5	1,4	4,9	4,2	5,5	6,7	8,4	8,1	8,1	8,4	7,9	6,98	6,69	81,4
p.m. Gezondheidsindex ^c	1,0	2,0	9,3	8,3	10,0	11,2	7,5	5,6	5,9	5,9	5,0			
Totale inflatie	0,4	3,2	10,3	9,9	11,0	11,2	5,9	2,6	3,3	2,7	1,6	5,93	2,56	100,0

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

^a Fruit, groenten, vlees en vis. ^b Gemeten aan de hand van het GICP, zonder niet-bewerkte levensmiddelen en energieproducten.

^c Nationale consumptieprijsindex, zonder tabak, alcoholhoudende dranken, benzine en diesel.

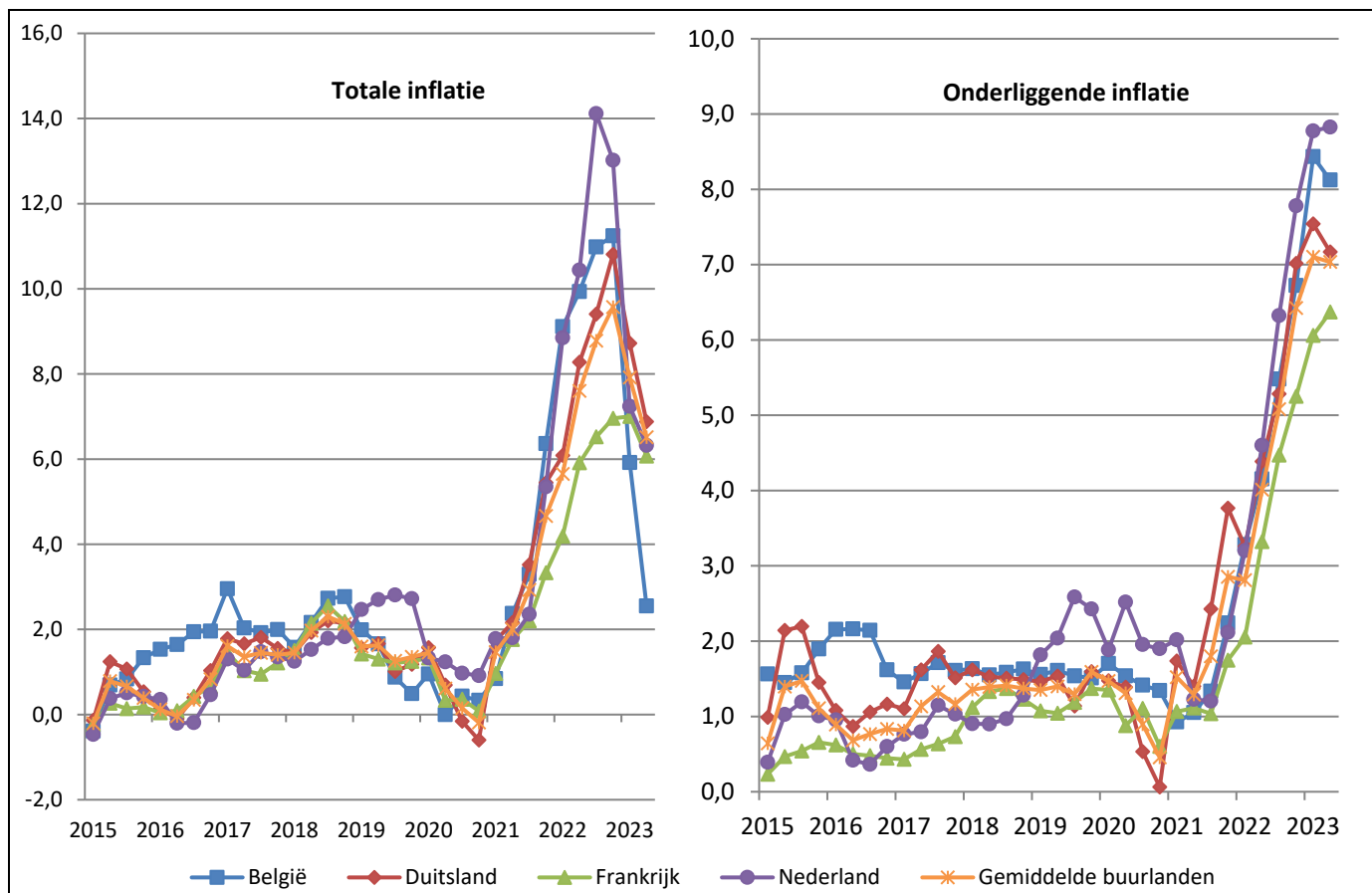
¹ Bijdrage tot de totale inflatie (in procentpunt) ² p.m. Gewicht in 2023 (in %).

Ook in de voornaamste buurlanden (Duitsland, Frankrijk en Nederland) is de totale inflatie vanaf medio 2021 sterk gestegen om in het vierde kwartaal 2022 een piek te bereiken. Merk op dat er in alle landen in 2022 maatregelen werden genomen om de energiefactuur voor de gezinnen te verlichten, anders zou de totale inflatie mogelijk zelfs nog hoger zijn uitgevallen. Net zoals in België daalde in Duitsland en Nederland de totale inflatie vanaf het eerste kwartaal 2023 tot respectievelijk 6,9 % en tot 6,3 % in het tweede kwartaal, hetzij veel hogere niveaus dan in België (2,6 %). In Frankrijk is de inflatie in het eerste kwartaal 2023 stabiel gebleven (vergeleken met het vierde kwartaal 2022) om vervolgens zeer licht te dalen (6,1 % in het tweede kwartaal). De verschillen in de totale inflatie zijn voornamelijk het gevolg van een

verschil in de energie-inflatie: in Nederland dalen de energieprijzen ook op jaarbasis, maar minder sterk dan in België. In Duitsland en Frankrijk daarentegen blijft de trend van deze prijzen over een periode van een jaar opwaarts gericht, maar veel minder uitgesproken dan in 2022. Voor deze laatste twee landen kan dit met name worden verklaard door het feit dat de groothandelsprijzen in België sneller worden doorgerekend in de consumentenprijzen voor energie (onder meer door enerzijds een hoog aandeel variabele contracten met maandelijkse indexering van de energiegcomponent voor aardgas en elektriciteit, en anderzijds door een lager aandeel van de vaste component, taksen en/of heffingen, in de consumentenprijs van huisbrandolie en aardgas). Variaties in de grondstofprijzen hebben dus een grotere impact op de energieprijzen voor huishoudens in België, zowel verhogingen als verlagingen zoals nu.

Kwartaalevolutie van de totale inflatie en van de onderliggende inflatie in België en in de voornaamste buurlanden

(Jaar-op-jaar veranderingspercentage)

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

Belangrijk om te vermelden is dat de onderliggende inflatie in België (8,1 %) in het tweede kwartaal hoger lag dan in Duitsland (7,2 %) en in Frankrijk (6,4 %). Enkel in Nederland (8,8 %) kwam de onderliggende inflatie hoger uit dan in België. In Frankrijk lag de inflatie voor levensmiddelen, diensten en industriële goederen lager dan in België. In Duitsland was vooral de inflatie voor diensten lager dan in België, en in mindere mate de inflatie voor levensmiddelen, terwijl de inflatie voor industriële goederen hetzelfde was als in België. In Nederland was de inflatie alleen lager voor levensmiddelen.

Totale inflatie en inflatie voor de belangrijkste productgroepen in België en in de voornaamste buurlanden in het tweede kwartaal 2023

(Jaar-op-jaar veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	België		Gemiddelde buurlanden		Duitsland		Frankrijk		Nederland		Gewicht 2023 (in %)	
	K1	K2	K1	K2	K1	K2	K1	K2	K1	K2	België	Gemiddelde buurlanden
Energie	-11,2	-32,0	12,2	2,1	17,0	6,1	11,6	2,0	-11,6	-19,1	14,7	9,8
Levensmiddelen	16,9	14,2	15,6	13,7	17,8	13,9	13,3	13,8	14,9	12,9	20,3	18,1
Bewerkte levensmiddelen	17,0	14,2	15,7	14,7	18,2	14,9	13,0	14,5	14,9	13,8	16,3	14,6
Niet-bewerkte levensmiddelen	16,7	14,1	15,2	10,0	15,6	9,2	14,7	11,0	15,1	8,6	3,9	3,5
Goederen en diensten	6,3	6,5	5,3	5,4	5,5	5,6	4,4	4,5	7,4	7,7	65,0	72,1
Niet-energetische industriële goederen	6,8	6,5	6,8	6,2	7,3	6,5	5,4	5,1	8,5	8,2	24,9	26,6
Diensten	5,8	6,5	4,4	4,9	4,3	5,1	3,8	4,1	6,6	7,2	40,2	45,5
Onderliggende inflatie	8,4	8,1	7,1	7,0	7,5	7,2	6,1	6,4	8,8	8,8	81,4	86,7
GICP	5,9	2,6	7,9	6,5	8,7	6,9	7,0	6,1	7,2	6,3	100,0	100,0
GICP (bij ongewijzigde indirecte belastingen)	7,0	0,6	8,1	6,5	9,0	6,9	7,1	6,1	7,4	6,1		

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

Energieprijzen dalen enorm als gevolg van een combinatie van factoren

De belangrijkste oorzaak van de vertraging van de totale inflatie in de afgelopen maanden is de sterke daling van de energieprijzen. Na een sterke stijging in 2022 (gemiddeld +57,9 %), daalden de energieprijzen vanaf begin 2023, met een daling op jaarbasis van 32,0 % in het tweede kwartaal. Deze sterke daling van de energieprijzen op jaarbasis is het gevolg van zowel de sterke daling van de gas- en elektriciteitsprijzen als, in mindere mate, van de prijzen van vloeibare brandstoffen en motorbrandstoffen. De versnelling van de energie-inflatie in 2022 was het gevolg van een krimpend aanbod als gevolg van het Russisch-Oekraïense conflict en de daaruit voortvloeiende sancties tegen Rusland. Bovendien kochten alle Europese lidstaten tegelijk aardgas om hun voorraden aan te vullen wat leidde tot een sterke toename van de vraag net voor het ingaan van de winter. In 2023 had een combinatie van verschillende factoren een neerwaartse invloed op de energieprijzen. De groothandelsprijzen op de energiegrondstoffenmarkten vielen terug als gevolg van onder andere de daling van de vraag door zachte weersomstandigheden en grote energiebesparingsinspanningen, en de vertraging van de Chinese economie.

Ook in het eerste semester 2023 waren er verschillende overheidsmaatregelen in voege om de energiefactuur te matigen:

- Definitieve verlaging van de btw op elektriciteit en gas naar 6 % vanaf 1 april 2023, maar daar staat een verhoging van de accijnzen tegenover (invoering van een flexibel accijnssysteem voor gas en elektriciteit¹).
- Verlenging van het forfaitair basisbedrag van 135 euro/maand voor gasfacturen voor de maanden januari, februari en maart 2023 (voorheen november en december 2022).

¹ Het nieuwe accijnssysteem maakt nu een onderscheid tussen het basisverbruik (3.000 kWh voor elektriciteit en 12.000 kWh voor aardgas) en het meerverbruik. Wanneer de prijs van elektriciteit en/of gas een vastgesteld plafond overschrijdt (100 euro per MWh voor gas en 250 euro per MWh voor elektriciteit), worden de accijnsrechten op het basisverbruik verlaagd (maar daarentegen niet op het meerverbruik). Verder, wanneer de gasprijs onder de minimale grens van 45 euro per MWh zakt, stijgen de accijnsrechten op het meerverbruik van aardgas om het gasverbruik te ontmoedigen. De accijnsrechten worden vastgesteld in verhouding tot de verbruikte hoeveelheid, en zijn geen percentage van de prijs van het product. Deze hervorming zal dus van toepassing zijn op de verbruikte kWh vanaf 1 april 2023.

- Verlenging van het forfaitair basisbedrag van 61 euro/maand voor elektriciteitsfacturen voor de maanden januari, februari en maart 2023 (voorheen november en december 2022).
- Verhoging en verlenging van de premie voor huishoudens die met stookolie of propaan in bulk stoken (premie van 300 euro voor een levering tussen 15/11/2021 en 31/03/2023).
- Verlenging van het sociaal tarief voor personen die recht hebben op een verhoogde tegemoetkoming (BIM-statuut) vanaf 1 april tot en met 1 juli 2023².
- Lagere accijnzen op diesel sinds maart 2022. Op 1 april 2023 keerde het accijnsniveau terug naar het oorspronkelijk geplande niveau voor 2023.³

Bij ongewijzigde indirecte belastingen (btw en accijnzen) zou de daling van de energieprijzen op jaarbasis kleiner zijn geweest, namelijk -3,2 % in het eerste kwartaal (in plaats van -11,2 % in werkelijkheid, als gevolg van de invoering van de btw-verlaging naar 6 % op gas en elektriciteit vanaf respectievelijk 1 april 2022 en 1 maart 2022). In het tweede kwartaal daarentegen zou de prijsdaling op jaarbasis groter zijn geweest bij ongewijzigde indirecte belastingen, namelijk -45,5 % in plaats van -32,0 % in werkelijkheid. Dat wordt verklaard door de verhoging van de accijnzen op gas en elektriciteit sinds 1 april⁴.

Recente evolutie van de consumptieprijzen van energieproducten

(Jaar-op-jaar veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	2020	2021	2022	2022			2023		2023 – II			Bijdrage 2023T1 ¹	Bijdrage 2023T2 ¹	Gewicht ²
				II	III	IV	I	II	apr	mei	juni			
Elektriciteit	-6,4	16,2	57,1	51,0	61,2	52,8	-5,4	-25,3	-20,4	-26,3	-29,2	-1,22	-6,72	33,3
Gas	-13,9	39,6	109,2	121,9	109,4	83,6	-26,1	-59,1	-58,6	-57,1	-61,7	-7,65	-15,65	31,3
Vloeibare brandstoffen	-28,2	36,4	70,5	104,3	73,9	41,8	-14,8	-41,7	-31,3	-44,5	-47,9	-1,88	-6,63	11,8
Vaste brandstoffen	3,0	1,6	17,4	10,2	16,2	39,8	48,1	47,9	49,3	48,2	46,1	0,39	0,37	0,6
Brandstoffen voor privévoertuigen	-8,5	15,2	24,1	33,8	23,3	12,9	-2,4	-11,5	-4,3	-12,4	-17,1	-0,64	-3,27	23,0
Energie	-11,0	22,4	57,9	64,3	59,3	46,1	-11,2	-32,0	-27,1	-32,6	-36,0	-11,00	-31,9	100,0

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

¹ Bijdrage tot de inflatie van de groep (in procentpunt) ² p.m. Gewicht 2023 (in %).

Meer specifiek: na een stijging van 59,8 % op jaarbasis in 2022, daalde de olieprijs in euro met 15,3 % op jaarbasis in het eerste kwartaal 2023, en zelfs met 29,3 % in het tweede kwartaal. In het tweede kwartaal bedroeg de prijs van een vat olie gemiddeld 72,0 euro⁵. Deze daling van de olieprijs op jaarbasis wordt vooral verklaard door de aanhoudende bezorgdheid over de wereldeconomie omwille van een mogelijk bankrisico, het verkrappen van het monetaire beleid in veel landen om de inflatie te bestrijden en de onzekerheid over het herstel van de Chinese economie. Bovendien heeft de waardeinstijging van de euro ten opzichte van de dollar de prijsdaling voor een vat Brent in de eurozone verder versterkt.

² Koninklijk besluit van 19 maart 2023 houdende de verlenging van de uitbreiding van de maximumprijzen voor de beschermde residentiële afnemers tot personen met een recht op verhoogde verzekeringstegemoetkoming tot 1 juli 2023:

https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi/article_body.pl?language=nl&caller=summary&pub_date=23-03-22&numac=2023041192

³ De accijnsverlaging op benzine werd medio november 2022 afgeschaft.

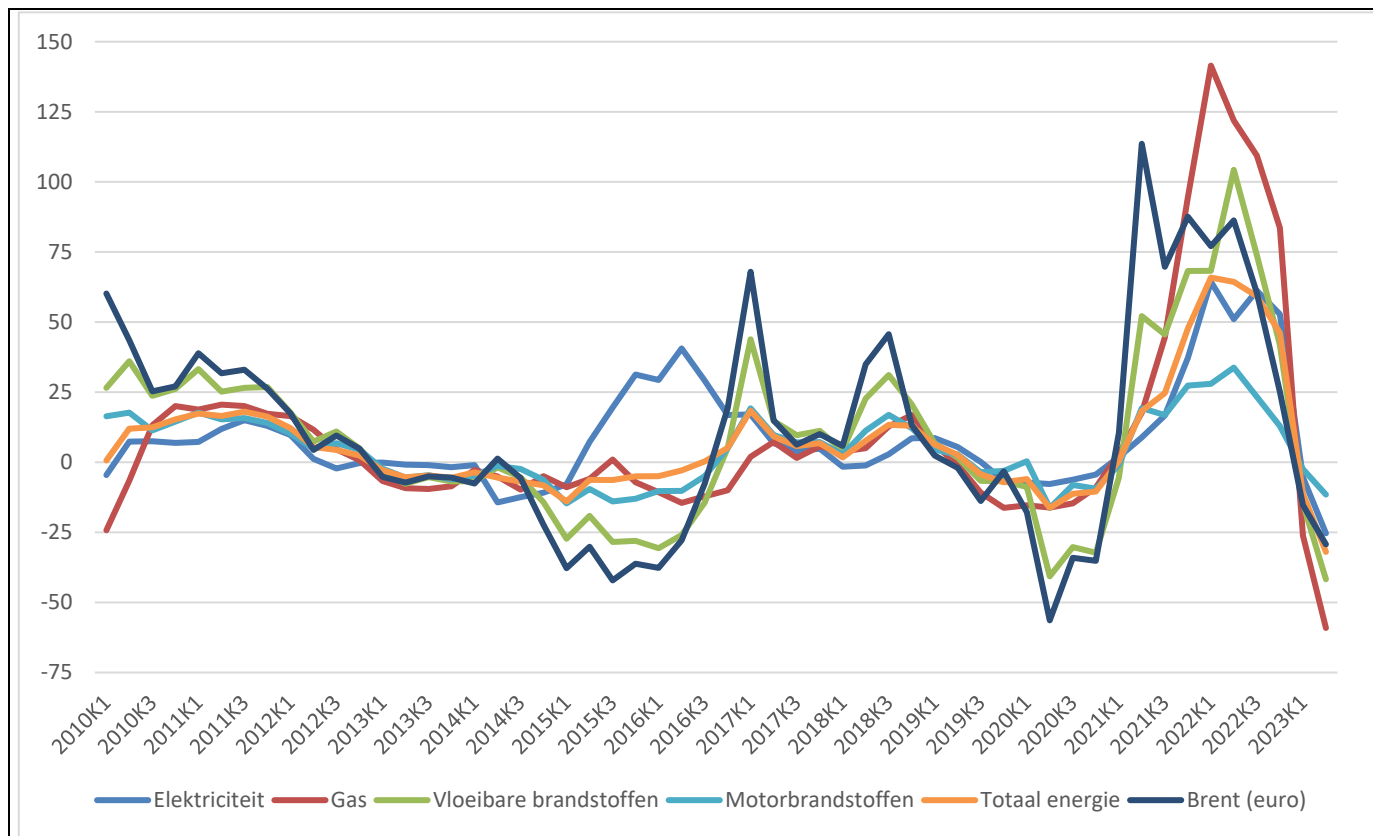
⁴ In het tweede kwartaal 2023 zou, bij ongewijzigde indirecte belastingen, de inflatie voor elektriciteit -61,6 % (in plaats van -25,3 %) zijn geweest, voor aardgas -66,5 % (in plaats van -59,1 %) en voor motorbrandstoffen -18,7 % (in plaats van -11,5 %).

⁵ Insee, [Olieprijzen en prijzen van geïmporteerde grondstoffen](#).

Als gevolg van deze daling op jaarbasis van de gemiddelde olieprijs in euro daalde de prijs van huisbrandolie met 41,7 % tussen het tweede kwartaal 2022 en het tweede kwartaal 2023. Voor motorbrandstoffen was de prijsdaling op jaarbasis meer beperkt, namelijk -11,5 % in het tweede kwartaal 2023.

Kwartaalevolutie van de consumptieprijzen van energieproducten

(Jaar-op-jaar veranderingspercentage)

Bronnen: Insee ⁶, EC, FOD Economie, Statbel.

De consumptieprijs van aardgas is begin 2023 zeer sterk gedaald en deze daling is in het tweede kwartaal zelfs nog versneld, in die zin dat de prijzen nu weer op het niveau van voor de spanningen tussen Oekraïne en Rusland liggen. De daling van de consumptieprijzen voor aardgas bereikte zo 59,1 % op jaarbasis in het tweede kwartaal (vergeleken met -26,1 % in het eerste kwartaal 2023). Deze prijsdaling wordt voornamelijk verklaard door de daling van de gasprijzen op de groothandelsmarkten na de aanzienlijke daling van de vraag naar energie in Europa als gevolg van de zachte temperaturen in de afgelopen maanden en de energiebesparende maatregelen die huishoudens en bedrijven hebben genomen. Daarnaast heeft de vertraging van de Chinese economie ook een neerwaartse impact gehad op de vraag naar vloeibaar aardgas, waardoor de Europese landen minder sterk dienden te concurreren met China om vloeibaar aardgas aan te kopen.

Net als voor gas is de consumptieprijs van elektriciteit in het begin van het jaar sterk gedaald om in het tweede kwartaal 2023 het niveau van voor de spanningen tussen Oekraïne en Rusland te bereiken. De daling op jaarbasis van de consumptieprijzen voor elektriciteit bereikte zo 25,3 % in het tweede kwartaal (vergeleken met -5,4 % in het eerste kwartaal 2023). De prijsdaling op jaarbasis in het eerste kwartaal was voornamelijk te danken aan de verlaging van de btw op elektriciteit naar 6 % (in voege vanaf 1 april 2022). In het tweede kwartaal daarentegen wordt de prijsdaling vooral verklaard door de aanhoudende daling van de gasprijzen op de groothandelsmarkt. Ter herinnering: de vorming van de elektriciteitsprijzen op de markten (spot en op termijn) is immers gebaseerd op een prijsvorming op basis van marginale kost. Zo verwijst de marginale eenheid in Europa dus vaak naar gascentrales. De kosten van de elektriciteitsproductie via

⁶ De evolutie van de olieprijs is gebaseerd op de gegevens die gepubliceerd werden door Insee, [« International prices of imported raw materials - Brent crude oil \(London\) - Prices in euros per barrel »](#).

dit type van centrale worden sterk beïnvloed door de gasprijs. Het effect van de btw-verlaging werd in het tweede kwartaal grotendeels tenietgedaan door de invoering van een nieuw accijnsrecht op elektriciteit in april (zie hierboven).

Inflatie voor energie en voornaamste categorieën in België en in de voornaamste buurlanden in het tweede kwartaal 2023

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	België		Gemiddelde buurlanden		Duitsland		Frankrijk		Nederland		Gewicht 2023 (in %)	
	K1	K2	K1	K2	K1	K2	K1	K2	K1	K2	België	Gemiddelde buurlanden ¹
Elektriciteit	-5,4	-25,3	14,8	10,3	21,2	12,8	8,1	10,9	-1,9	-16,1	33,3	29,4
Gas	-26,1	-59,1	25,0	14,1	46,7	36,0	34,0	20,9	-32,1	-37,4	31,3	18,0
Vloeibare brandstoffen	-14,8	-41,7	15,5	-11,2	20,2	-4,4	5,8	-23,7	Nb	Nb	11,8	7,5
Vaste brandstoffen	48,1	47,9	45,6	31,4	47,2	29,2	41,2	31,2	Nb	Nb	0,6	1,3
Brandstoffen voor privévoertuigen	-2,4	-11,5	-1,0	-10,3	-2,6	-10,8	4,5	-7,3	-12,4	-18,3	23,0	40,9
Energie	-11,2	-32,0	12,2	2,1	17,0	6,1	11,6	2,0	-11,6	-19,1	100,0	100,0

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

Nb: niet beschikbaar.

¹ Stadsverwarming, die niet vervat zit in de index van België, heeft een gewicht van 3,7 % gemiddeld in de buurlanden.

Ook in de buurlanden is de energie-inflatie in de eerste 6 maanden van 2023 gedaald, meer bepaald in Nederland, waar de prijsdaling van energie op jaarbasis -19,1 % bedroeg in het tweede kwartaal 2023, oftewel een iets minder sterke terugval dan in België (-32,0 %). In Duitsland is de inflatie voor energie vertraagd ten opzichte van 2022, maar nog steeds positief met een niveau van 17,0 % in het eerste kwartaal en 6,1 % in het tweede kwartaal. In Frankrijk bleven de prijzen in het eerste kwartaal stijgen om vervolgens te dalen in het daaropvolgende kwartaal, waarbij de inflatie tussen het eerste en tweede kwartaal afnam van 11,6 % naar 2,0 %.

Gas draagt het meest bij tot het verschil in de energie-inflatie met Frankrijk en Duitsland en, in mindere mate, elektriciteit en vloeibare brandstoffen. De snellere wijziging van de energieprijzen in België, zowel naar boven als naar beneden, is hoofdzakelijk te wijten aan het feit dat de groothandelsprijzen voor energie sterker doorwerken in de consumptieprijzen in België. In België is het aandeel variabele contracten voor elektriciteit en gas (met maandelijkse of driemaandelijkse tussentijdse prijsaanpassingen) immers groter dan in de buurlanden (waar vaste contracten overheersen) en de contracten passen zij zich sneller aan de groothandelsprijzen aan. Bovendien maakt de zuivere energiecomponent voor gas en vloeibare brandstoffen, wegens het lagere belastingniveau voor beide producten en de lagere nettarieven voor gas, over het algemeen een groter deel uit van de consumptieprijs in België, dan in onze buurlanden. Deze prijzen reageren dus sterker op veranderingen in de grondstofprijzen. Er moet ook worden opgemerkt dat in het eerste kwartaal 2023 de elektriciteits- en gasprijzen (energiecomponent) in Duitsland en Nederland werden geplafonneerd om de stijging van de prijzen voor deze producten te beperken⁷. In Duitsland bijvoorbeeld⁸ heeft de regering de elektriciteits- en gasprijzen geplafonneerd op respectievelijk 40 eurocent per kWh en 12 eurocent per kWh (behalve voor gasverwarming, waarvoor het maximum is vastgesteld op 9,5 eurocent per kWh) voor maximaal 80 % van het verbruik van het voorgaande jaar, waarbij voor het meerverbruik wordt betaald conform het contract dat met de energieleverancier is afgesloten. In Nederland⁹ is het prijsplafond vastgesteld op 40 eurocent per kWh voor de eerste 2.900 verbruikte kWh voor elektriciteit, en op 1,45 euro per m³ gas voor de eerste 1.200 verbruikte m³, waarbij het meerverbruik wordt gefactureerd tegen het tarief van het energiecontract.

In Frankrijk beïnvloeden gereguleerde tarieven en een tariefschild de evolutie van de gas- en elektriciteitsprijzen. Ter herinnering: dit tariefschild beperkte de stijging van het gereguleerde verkooptarief tot 4 % (alle taksen inbegrepen) voor elektriciteit (van 1 februari 2022 tot 31 januari 2023) en gas (van 1 november 2021 tot 31 december 2022). Vanaf 1

⁷ Merk op dat als het contracttarief lager is dan het plafondtarief, het tarief van het contract wordt toegepast op het totale verbruik.

⁸ In Duitsland ging het prijsplafond voor huishoudens en kmo's officieel in vanaf maart 2023, maar heeft het terugwerkende kracht op de prijzen van januari en wordt het gehandhaafd tot april 2024.

⁹ In Nederland worden de elektriciteitsprijzen alleen voor huishoudens geplafonneerd, van 1 januari 2023 tot eind 2023.

januari 2023 voor gas en 1 februari 2023 voor elektriciteit is de stijging van het gereguleerde verkooptarief nu beperkt tot 15 %, alle taksen inbegrepen¹⁰ (tot 30 juni 2023)¹¹.

De voedselprijzen vertonen een zeer hoge inflatie, vooral brood en granen, oliën en zuivelproducten. De noteringen van verschillende landbouwgrondstoffen zijn echter al een jaar sterk neerwaarts gericht.

De inflatie voor levensmiddelen is verder toegenomen in 2023 ten opzichte van 2022. In het vierde kwartaal van 2022 bedroeg de inflatie voor levensmiddelen 12,8 %. In het eerste kwartaal van 2023 bleef de voedingsinflatie toenemen en bereikte een maximum in maart met 17,6 % en 16,9% gemiddeld in het eerste kwartaal. In het tweede kwartaal 2023 kwam de inflatie voor levensmiddelen uit op 14,5%. Sinds april gaat de inflatie in dalende lijn.

Zowel voor de bewerkte als de onbewerkte levensmiddelen was de inflatie zeer hoog in de eerste 6 maanden van 2023. De inflatie voor bewerkte levensmiddelen kwam uit op 14,2 % in het tweede kwartaal 2023. Vooral de categorieën brood en granen, zuivelproducten, oliën en vetten en koffie, thee en cacao tekenden grote prijsstijgingen op.

Deze grote stijging van de consumptieprijzen heeft grotendeels te maken met de sterke prijsstijgingen van de grondstoffenprijzen en afzetprijzen van de industrie. De grondstoffenprijzen verdubbelden tussen augustus 2020 en mei 2022. Deze bereikten dan een piek om daarna terug te dalen met 23 % tussen mei 2022 en mei 2023. Onder andere de Russische invasie in Oekraïne in februari 2022 zorgde voor veel onrust op de grondstoffenmarkten en deed de prijzen stijgen. De afzetprijzen van de industrie zijn sneller beginnen stijgen vanaf april 2021. Tussen april 2021 en mei 2023 zijn de afzetprijzen van de industrie met 28 % gestegen. In maart, april en mei 2023 was de stijging van de afzetprijzen op maandbasis minder sterk dan de periode ervoor. Verder stroomafwaarts zijn de consumptieprijzen van bewerkte levensmiddelen exclusief alcohol en tabak sterk beginnen stijgen vanaf november 2021. Tussen november 2021 en maart 2023 zijn deze prijzen met 26 % toegenomen. In maart 2023 bereikten deze prijzen een piek om in de loop van het tweede kwartaal te dalen.

Voor de categorie brood en granen bereikte de inflatie een maximum in maart met 22 % en in juni bedroeg de inflatie 14,5 %. Deze hoge inflatie voor brood en granen heeft te maken met de sterke stijging van de grondstofprijs van graan in 2021 en 2022. In mei 2022 bereikte de grondstofprijs van graan wel een hoogtepunt en daarna werd de daling ingezet. Tussen mei 2022 en mei 2023 daalde de grondstofprijs met 33 %. De afzetprijzen van de industrie van bakkerijproducten en deegwaren gingen wel nog in stijgende lijn tot april en stabiliseerden in mei. De consumentenprijzen van brood en granen vertonen een stabilisatie in het tweede kwartaal 2023. De inflatie op kwartaalbasis nam wel af van 21,4% in het eerste kwartaal naar 15,8% in het tweede kwartaal 2023.

Ook de zuivelproducten tekenden een zeer hoge inflatie op in de eerste helft van 2023. In het kwartaal 2023 bedroeg deze inflatie 30,2 % en in het tweede kwartaal 2023 23,5 %. Ook hier speelt de sterke stijging van de grondstoffenprijzen een belangrijke rol. Gedurende 2021 en de eerste helft van 2022 stegen de grondstofprijzen van zuivelproducten. In juni 2022 bereikten deze dan een piek om daarna te dalen. Tussen juni 2022 en mei 2023 zijn de grondstoffenprijzen met 30 % gedaald. Ook de binnenlandse afzetprijzen van de Belgische zuivelindustrie zijn intussen beginnen dalen. Tussen september 2022 en mei 2023 zijn de afzetprijzen met 12,7 % gedaald. De consumentenprijzen zijn in april gedaald om in mei en juni licht te stijgen.

De prijsstijgingen in de winkel voor oliën en vetten waren zeer groot in 2022 en stegen nog in het eerste kwartaal 2023. De jaar-op-jaar prijsstijging van oliën en vetten bedroeg 32,2 % in het eerste kwartaal van 2023 en 21,3 % in het tweede kwartaal 2023. Wederom ligt de sterke stijging van de grondstoffenprijs in 2021 en 2022 mede aan de basis van deze

¹⁰ Meer bepaald worden de gereguleerde verkooptarieven van elektriciteit en gas vastgesteld op het bevroren niveau, inclusief alle taksen, dat van kracht is sinds 1 februari 2022 voor elektriciteit en sinds 1 november 2021 voor gas, verhoogd met 15 %. De elektriciteits- en gasprijzen in België zijn echter nog steeds hoger dan in Frankrijk.

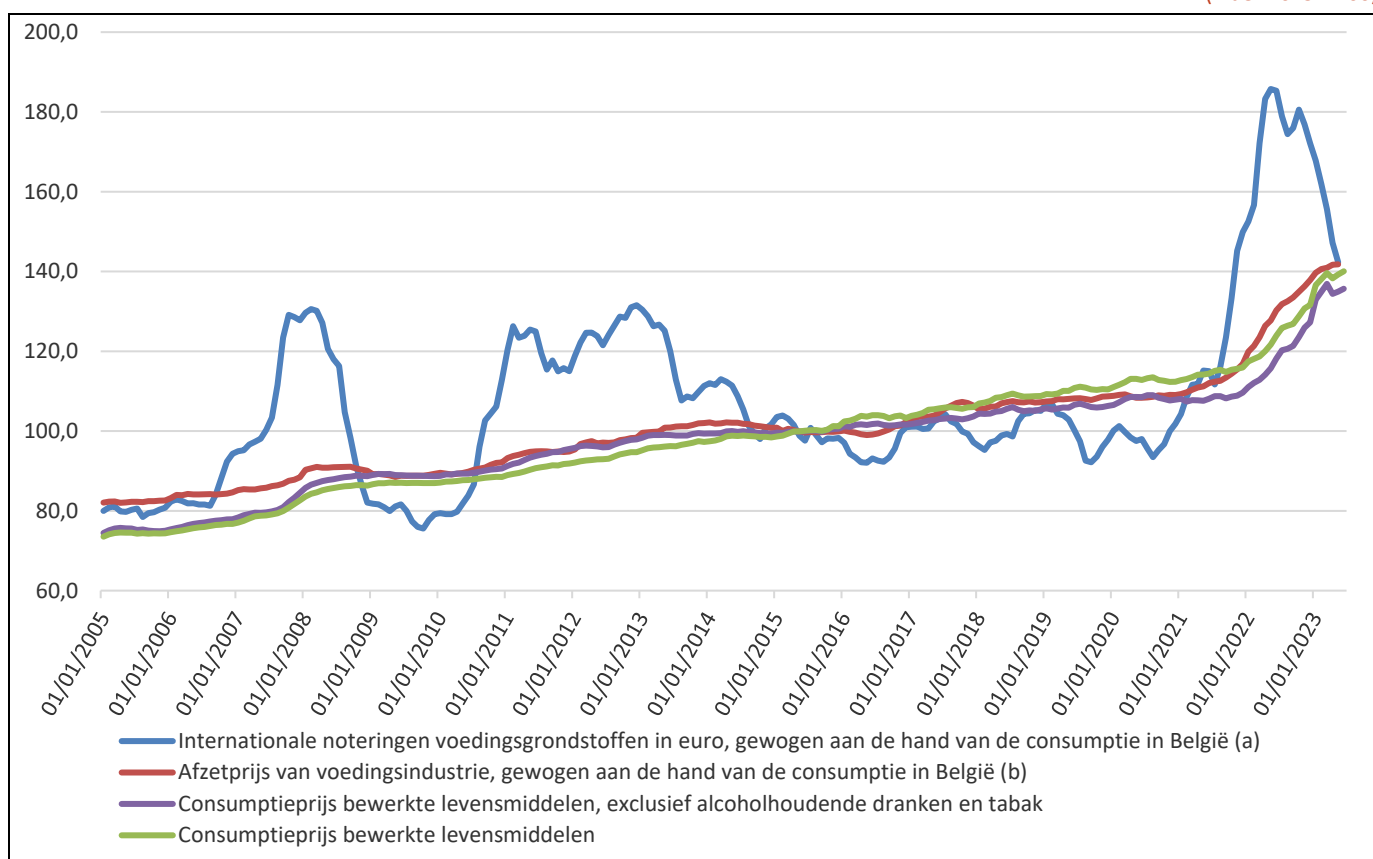
¹¹ De begrotingswet voor 2023 verlengt het tariefschild tot 30 juni 2023, met een paar aanpassingen.

sterke prijsstijgingen. Echter zijn de grondstoffenprijzen van zonnebloemolie, sojaolie en palmolie nu in dalende lijn sinds mei 2022. De grondstoffenprijs van olijfolie gaat echter wel nog in stijgende lijn sinds juli 2022.

De categorie koffie, thee en cacao tekende ook een hoge inflatie op met 20 % in het eerste kwartaal 2023 en 13,1 % in het tweede kwartaal. De grondstoffenprijzen van koffie bereikte een piek in september 2022. Tussen september 2022 en mei 2023 is de grondstofprijs met 23 % gedaald. De consumentenprijzen daalden lichtjes in het tweede kwartaal 2023 ten opzichte van de piek in maart 2023.

Prijstransmissie in de agro-voedingskolom

(Index 2015 = 100)

Bron: Statbel, DG Agri en Wereldbank.

Ook de onbewerkte levensmiddelen tekenden grote prijsstijgingen op. De jaar-op-jaar prijsstijging van onbewerkte levensmiddelen in het tweede kwartaal 2023 bedroeg 15,0 %. Terwijl dit in het vierde kwartaal 2022 nog 13,2 % bedroeg. Vooral vleesproducten en groenten tekenden grote prijsstijgingen op.

Voor vlees kwam de inflatie in het eerste kwartaal 2023 uit op 16,2 % en op 12,6 % in het tweede kwartaal. Na de piek in maart 2023 daalden de consumptieprijzen lichtjes. De grote prijsstijgingen op jaarbasis van vleesproducten zijn wederom te verklaren door prijsstijgingen hogerop in de productieketen. De productiekosten in de vleessector namen onder andere toe door gestegen voederprijzen en energiekosten. De prijs van een runderkarkas (primaire schakel) bereikte in juli 2022 een piek en bleef sindsdien op dit niveau. De prijs van een varkenskarkas (primaire schakel) is in stijgende lijn. Tussen februari 2022 en mei 2023 is de prijs met 97 % gestegen.

Ook de categorie groenten tekenden grote prijsstijgingen op in de eerste helft van 2023. De inflatie bedroeg 21,5 % in het tweede kwartaal. De droogte van 2022 speelde hier een rol en deed de prijzen stijgen. De consumptieprijzen voor aardappelen tekenden een inflatie op van 22,1 % in het tweede kwartaal 2023.

In vergelijking met de buurlanden kwam de voedingsinflatie het hoogste uit in België met 14,2 % in het tweede kwartaal 2023, maar al bij al waren er relatief kleine verschillen. Van onze buurlanden haalde Nederland de laagste voedingsinflatie in het tweede kwartaal 2023 met 12,9 %. Duitsland en Frankrijk lager hier tussenin met respectievelijk 13,9 % en

13,8 %. Het verschil in voedingsinflatie is voornamelijk te wijten aan de inflatie van onbewerkte levensmiddelen. Deze komt uit op 14,1 % in België terwijl het gemiddelde van de buurlanden 10,0 % bedraagt. Vooral de inflatie van groenten was hoger in België. Deze bedroeg 21,5 % in België in het tweede kwartaal terwijl het gemiddelde van buurlanden 16,6 % bedroeg.

Recent verloop van de consumptieprijs voor levensmiddelen

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	2020	2021	2022	2022			2023		2023 – II			Bijdrage 2023T1 ¹	Bijdrage 2023T2 ¹	Gewicht ²
				II	III	IV	I	II	apr	mei	juni			
Brood en granen	1,1	0,5	1,7	9,6	12,9	16,4	21,4	15,8	16,7	16,0	14,5	3,10	2,31	15,0
Vlees	3,1	0,4	0,8	6,5	10,1	13,2	16,2	12,6	14,0	12,7	11,2	3,17	2,49	20,0
Vis en zeevruchten	4,5	0,4	-0,4	9,2	11,7	12,4	17,1	10,2	14,3	9,0	7,6	0,72	0,44	4,1
Melk, kaas en eieren	1,7	0,2	0,8	8,7	14,0	20,2	30,2	23,5	26,2	23,8	20,6	2,72	2,13	9,5
Oliën en vetten	1,0	1,5	4,1	16,7	22,5	27,6	32,2	21,3	25,4	21,1	17,6	0,51	0,35	1,7
Fruit	8,0	-6,5	-4,3	0,9	4,7	9,9	11,4	12,8	11,5	13,9	12,8	0,61	0,69	5,0
Groenten	3,5	-2,1	-0,2	5,6	6,9	16,3	23,3	21,5	23,0	22,5	19,0	1,68	1,55	7,2
Suiker, jam, chocolade	1,9	0,4	0,9	4,8	8,0	11,5	16,1	16,9	17,4	17,3	16,1	0,86	0,88	5,4
Voeding n.e.g.	1,0	-0,4	0,5	6,4	9,6	13,0	18,9	15,9	17,2	16,1	14,3	0,57	0,48	3,0
Alcoholvrije dranken	1,3	-0,8	0,1	6,4	9,3	11,1	14,2	12,1	12,6	12,6	11,1	0,85	0,71	5,8
<i>Koffie, thee en cacao</i>	0,7	-0,9	0,4	11,5	16,4	18,2	20,0	13,1	16,2	11,3	11,8	0,22	0,15	1,0
<i>Mineraalwater, frisdranken en sappen</i>	1,5	-0,8	0,0	5,2	7,6	9,5	12,8	11,8	11,7	12,9	10,9	0,63	0,57	4,8
Alcoholische dranken	2,6	0,6	1,0	3,7	5,2	6,6	9,2	7,1	7,1	6,9	7,4	0,84	0,64	8,3
<i>Gedistilleerde dranken</i>	1,2	1,2	1,6	2,3	2,7	2,5	7,3	7,2	7,4	6,9	7,2	0,05	0,05	0,6
<i>Wijnen</i>	2,5	0,4	0,8	2,4	4,6	5,0	8,6	7,0	7,0	5,5	8,5	0,44	0,34	4,5
<i>Bier</i>	3,2	0,8	1,0	7,1	7,0	10,3	10,7	8,0	7,6	9,7	6,7	0,36	0,26	3,3
Tabak	2,5	8,5	10,6	4,6	7,2	7,4	8,8	10,5	10,7	11,2	9,6	1,26	1,55	15,0
Levensmiddelen	2,6	0,9	2,0	6,5	9,6	12,8	16,9	14,2	15,3	14,5	12,9	16,90	14,22	100,00
Bewerkte levensmiddelen	2,1	1,7	2,9	6,7	9,8	12,7	17,0	14,2	15,2	14,5	13,0	13,61	11,40	80,6
Niet-bewerkte levensmiddelen	4,7	-2,2	-1,5	5,6	8,6	13,2	16,7	14,1	15,4	14,7	12,5	3,29	2,82	19,5

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

¹ Bijdrage tot de inflatie van de groep (in procentpunt), ² p.m. Gewicht in de groep in 2023 (in %).

De inflatiepiek voor niet-energetische industriële goederen lijkt bereikt, terwijl de inflatie voor diensten blijft toenemen

Het prijsstijgingstempo voor **diensten** is in de eerste helft van 2023 verder toegenomen van 4,5 % in het vierde kwartaal 2022 naar 6,5 % in het tweede kwartaal 2023, voor het zevende kwartaal op rij een versnelling van het inflatiepeil.¹² Deze versnelling van het prijsstijgingstempo voor diensten werd voornamelijk veroorzaakt door een toename van de inflatie voor restaurants en cafés (van gemiddeld 6,5 % in het vierde kwartaal 2022 tot 8,6 % in het tweede kwartaal 2023), onderhoud en herstelling van persoonlijke voertuigen (van 7,4 % in het vierde kwartaal 2022 tot 10,9 % in het tweede kwartaal 2023) en accommodatie (hotels of vakantieparken, van 8,9 % in het vierde kwartaal 2022 tot 15,4 % in het tweede kwartaal 2023). De versnelling van de inflatie voor deze categorieën is te verklaren door de toegenomen arbeidskosten als gevolg van de automatische loonindexering na de verschillende overschrijdingen van de spilindex in 2022. Dit heeft vooral gevolgen voor de prijsevoluties binnen de diensten, waarvoor de arbeidskosten bijna 40 % van de productiekosten uitmaken¹³. De stijging van de gezondheidsindex zorgt naast de stijging van de lonen, ook voor een toegenomen indexatie van de huurgelden. De werkelijke woninghuur registreerde een inflatie van 6,1 % in het tweede kwartaal 2023 tegenover een inflatie van 4,8 % in het laatste kwartaal 2022. De gewijzigde schoolvakantieregeling in Wallonië heeft ook een tijdelijk opwaarts effect gehad op het prijsstijgingstempo van enkele dienstencategorieën zoals vliegtuig-

¹² Zie tabel 9 van de statistische bijlage voor een overzicht van het recent verloop van de consumptieprijs voor niet-energetische industriële goederen en diensten in België.

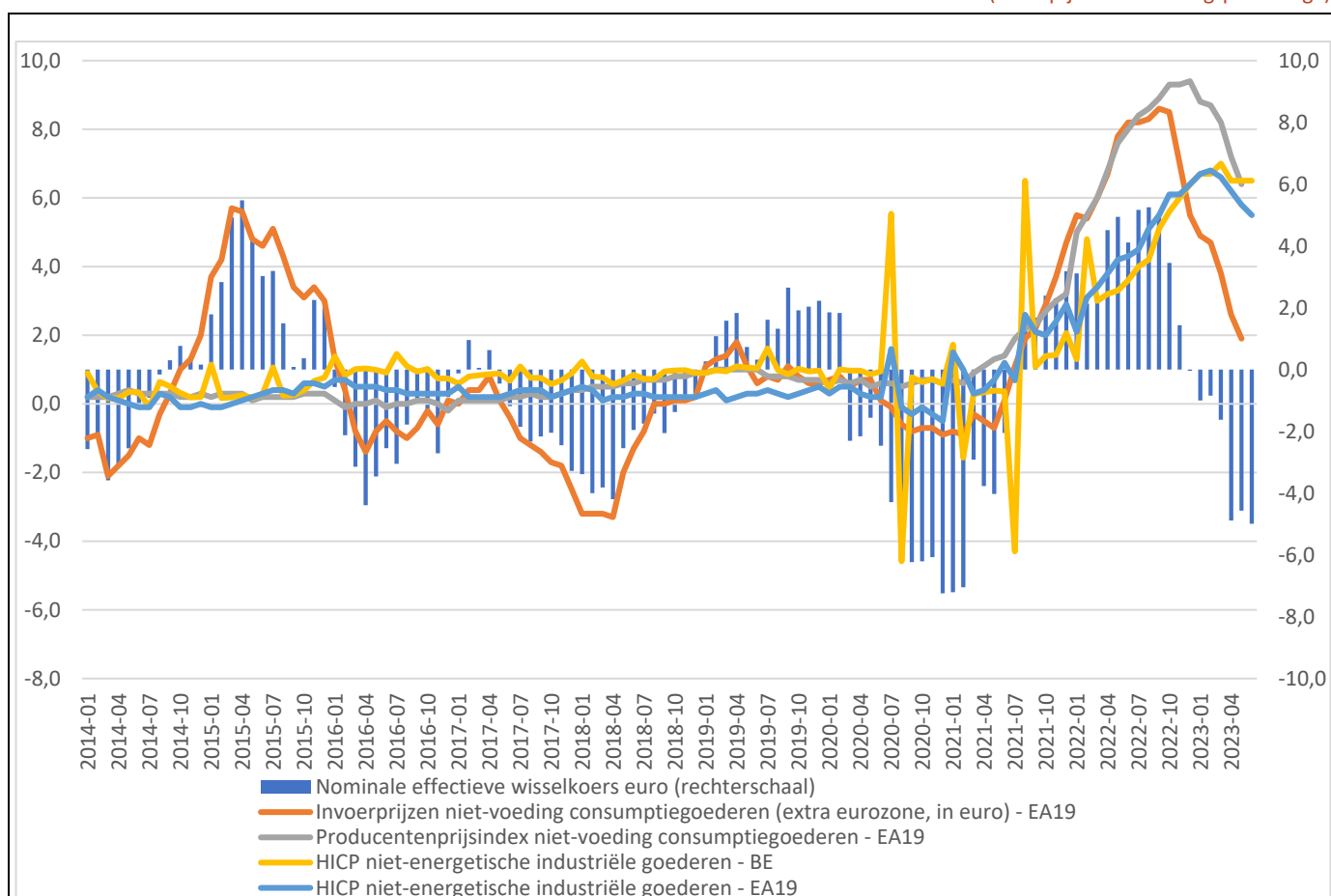
¹³ Zie hoofdstuk IV van het jaarverslag 2022 van het Prijzenobservatorium.

tickets en accommodatie in mei. De paasvakantie in Franstalig België viel dit jaar van 1 mei tot 14 mei. Andere inputkosten zoals de gestegen energieprijzen hebben ook bijgedragen tot de toename van de inflatie van verschillende diensten-categorieën.

Het prijsstijgingstempo voor de productgroep **niet-energetische industriële goederen** (NEIG) bedroeg gemiddeld 6,5 % in het tweede kwartaal 2023, wat een lichte daling van het inflatiepeil is ten opzichte van het eerste kwartaal 2023 (6,8 %), na acht opeenvolgende kwartalen van toename van de inflatie. Het inflatiepeil voor NEIG blijft echter zeer hoog. Het verloop van de consumptieprijzen van de niet-energetische industriële goederen wordt verklaard door het prijsverloop in de onderliggende productieschakels. Zo hebben de gestegen energiekosten en grondstoffenrijzen alsook de toegenomen arbeidskosten bijgedragen tot de hoge inflatie voor niet-energetische industriële goederen. Internationale noteringen van grondstoffen (hout, metalen en mineralen, ... in dollar) en van Brentolie (in euro uitgedrukt) lagen de afgelopen maanden echter veel lager dan verleden jaar. De appreciatie van de euro ten opzichte van de dollar van de afgelopen maanden heeft de daling van de grondstofprijzen in euro nog versterkt. Deze daling op jaarbasis van de grondstoffenrijzen zet zich de afgelopen maanden ook door in de daaropvolgende schakels. Bovendien heeft de mondiale economische vertraging geleid tot normaliserende aanvoerketens, wat op zijn beurt de druk op de inputprijzen heeft doen dalen¹⁴. Dit heeft ertoe geleid dat in alle schakels van de productieketen de inflatiecijfers dalende zijn. Ook in de winkel lijken de sterke prijsstijgingen achter de rug aangezien sinds maart (Eurozone) – april (België) 2023 het prijsstijgingstempo op jaarbasis voor niet-energetische industriële goederen in dalende lijn evolueert.

Prijzdruk in de productieketen van de niet-energetische industriële goederen¹

(Jaar-op-jaar veranderingspercentage)

Bronnen: Wereldbank, EC, ECB.

¹ Een positieve waarde van de nominale effectieve wisselkoers (NEER-41) wijst op een depreciatie van de euro en een negatieve waarde wijst op een appreciatie van de euro.

¹⁴ Bron: NBB voorjaarsramingen 2023.

De niet-energetische industriële goederen die het meest hebben bijgedragen tot de inflatie voor deze productgroep zijn kleding (+8,6 % in het tweede kwartaal 2023), aankoop van privé-voertuigen (6,9 % in het tweede kwartaal 2023, voornamelijk door nieuwe wagens nog steeds door een tekort aan chips, terwijl het prijsstijgingstempo voor tweedehands-wagens de afgelopen maanden is afgenomen), en andere artikels en materiaal voor vrije tijd, tuin en huisdieren (8,1 % in het tweede kwartaal 2023, voornamelijk door producten voor de tuin en huisdieren en producten hiervoor). Kleding heeft sterk bijgedragen tot de versnelling van het prijsstijgingstempo voor NEIG, terwijl de andere categorieën deze versnelling hebben tenietgedaan.

Ook in de buurlanden is de inflatie voor diensten verder toegenomen. Echter in Duitsland en Frankrijk kwam de inflatie van diensten in het tweede kwartaal 2023 nog steeds lager uit dan in België (5,1 % in Duitsland, 4,1 % in Frankrijk tegenover 6,5 % in België), terwijl dit in Nederland nog hoger uitkwam (7,2 %).¹⁵ De hogere inflatie in België dan in Duitsland en Frankrijk wordt voornamelijk veroorzaakt door de categorieën ziekenhuisdiensten, werkelijke woninghuur en restaurants en cafés (mede wegens het hogere gewicht in de consumptiekorf in België), terwijl de accommodatiediensten, vervoerdiensten en financiële diensten het meest hebben bijgedragen tot de lagere inflatie in België ten opzichte van Nederland. Net als in België is het prijsstijgingstempo van niet-energetische industriële goederen in Duitsland, Frankrijk en Nederland in het tweede kwartaal 2023 afgenomen. Enkel in Frankrijk was het inflatiepeil voor deze producten lager dan in België (5,1 % in Frankrijk, 6,5 % in Duitsland en 8,2 % in Nederland, tegenover 6,5 % in België). Kleding en de aankoop van een wagen zijn verantwoordelijk voor het hogere inflatiepeil voor niet-energetische industriële goederen in België in vergelijking met Frankrijk, terwijl de categorie kleding gezorgd heeft voor het lagere inflatiepeil in België ten opzichte van Nederland. In vergelijking met Duitsland heeft de categorie kleding bijgedragen tot een hoger inflatiepeil in België, dit werd echter teniet gedaan door onder andere de categorieën medische producten en andere artikels en materiaal voor vrije tijd, tuin en huisdieren.

¹⁵ Zie tabel 10 van de statistische bijlage voor een overzicht van de inflatie voor niet-energetische industriële goederen en diensten en de voornaamste categorieën in België en de voornaamste buurlanden in het tweede kwartaal 2023.

FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

Vooruitgangsstraat 50
1210 Brussel
Ondernemingsnr.: 0314.595.348

 0800 120 33 (gratis nummer)

 <https://economie.fgov.be>

Verantwoordelijke uitgever:

Séverine Waterbley
Voorzitter van het Directiecomité
Vooruitgangsstraat 50
1210 Brussel

Internetversie